

RINGVAADE

EMAKEELE SELTSI

87. TEGEVUSAASTA (2006)

Üritused

I. Konverentsid, keelepäevad, ettekandekoosolekud

Emakeele Selts korraldas aruandeaastal 2 konverentsi, 5 ettekandekoosolekut, 5 väliskeelepäeva ja 3 keelepäeva Eestis.

1. Konverentsid

27. juunil toimus Tartus traditsiooniline J. V. Veskile pühendatud keelekonverents. XXXIX Veski päeva teema oli „Eesti keel eesti koolis”, kavas oli neli ettekannet. Avaettekandes „Emakeel koolis: kelle mure?” kõneles Krista Kerge aktuaalsel õppekava koostamise teemal. Külliki Kask võrdles ettekandes „Eesti keel eesti koolis: õpetaja vaatenurk” emakeele osakaalu mitme Euroopa Liidu riigi kohustuslikus põhikooli ja gümnaasiumi õppekavas. Maia Rõigas esitas ülevaate „Eesti keele õpetajate ettevalmistus Tartu ülikoolis”. Chris-Evelin Luik andis ettekandes „Gümnaasiumilõpetaja emakeeleoskuse kontrollimisest” ülevaate sellest, kuidas on abiturientide eesti keele oskust kontrollitud esimesest Eesti vabariigist kuni tänapäevani ja tutvustas mõne teise Euroopa riigi emakeele lõpueksamit.

Eesmärgiga muuta tavapäraselt juunis toimuv üliõpilaskonverents laiapõhjalisemaks teadusürituseks, tähistas Emakeele Selts 29. septembril Euroopa keelte päeva nooruurijate konverentsiga Tartu ülikoolis. Oma keeleuurimistöödest rääkisid bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilased ning gümnaasiumiõpilased. Ettekanded olid jagatud kahte paralleelsektsiooni, kolm avaettekandjat esindasid Tallinna ja Tartu tudengeid ning Eesti abituriente. Seejärel peeti sektsioonis „Keel keeles” seitse ettekannet, esinejatest olid kolm Helsingi ülikoolist. Sektsioonis „Keel ühiskonnas” esitati kuus ettekannet.

2. Ettekandekoosolekud, väliskeelepäevad ja keelepäevad Eestis

Ettekandekoosolekutel peeti 17 ettekannet. Teemal „Eesti keel kodus ja välismaal” kõnelesid 20. veebruaril Jüri Valge, Lore Listra ja Ilmar Tomusk. Eesti viipekeelest rääkisid 23. oktoobril Urmas Sutrop, Liivi Hollmann ja Vahur Laiapea. Emakeele Seltsi murdegrammatika päevaga 27. novembril tähistati Pent Nurmekunna 100. sünniaastapäeva. Rahvaluuleainelisel ettekandekoosolekul 18. detsembril pidasid ettekande Kanni Labi, Katre Õim ja Eva Labotkin.

Emakeele Seltsi aastakoosolekul 27. märtsil 2006 pidas akadeemilise ettekande teemal „Eesti keele süntaks pärast EKG-d” ESI juhatuse esimees prof Mati Ereht, seltsi 86. tegevusaasta (2005) aruande esitas teadussekretär Maria-Maren Sepper.

Väljaspool Eestit peeti haridus- ja teadusministeeriumi ning kohapealsete eesti seltside kaaskorraldusel keelepäevi Petseris, Peterburis, Uppsalas, Göteborgis ja Riias. Peterburi VI eesti keele päeva viis ettekannet olid teemalt erinevad. Traditsiooniliselt on ettekannete hulka kuulunud ülevaade Eesti keelepoliitikast; ajaloolisema tooniga olid Emakeele Seltsi tegevuse ning ülemöödunud sajandil Peterburis tegutsenud Eesti patriootide tutvustus. Esmakordselt laienes temaatika eesti kirjandusele. Kaks ettekannet tegelesid õigekeelsuse ja keeleõppega.

Rootsis peetud kahe keelepäeva raames paigutati HTMi, Tartu ülikooli ja Emakeele Seltsi koostöös Uppsalasse prof Andrus Saareste hauale mälestuskivi. Kokku peeti väliskeelepäevadel 21 ettekannet.

2006. aastal algatasid HTM ja ES koostööprojekti „100 aastat eesti-keelset keskkooli”, mille eesmärk on korraldada 2006/2007. õppeaastal kõigis maakondades ja neljas suuremas linnas kõigile keelehuvilistele mõeldud keelepäev. 2006. aastal toimusid maakondlikud keelepäevad Jüris, Kuressaares ja Väandras.

27. aprillil toimus Väike-Maarjas Wiedemanni keeleauhinna keelepäev. Traditsiooni kohaselt esines 2006. aasta laureaat Heldur Niit ettekandega „Kas toimetajaid on vaja?” ja istutas tamme keeletammikusse.

II. Muu tegevus

22. septembril ilmus Õpetajate Lehes koolinoorte üleskutse toetada eesti keelt ühe sümboolse krooniga. Eesti koolinoortele adresseeritud üleskutsele „Kroon eesti keelele!” kirjutas alla 6827 õpilast 19 Eesti

koolist. Koos oma õpetajatega kogusid ja andsid nad Wiedemanni fondi üle 12 747 krooni ja 70 senti, allkirjastatud nimekirjad saadeti Emakeele Seltsi. 3. novembril andis ESi juhatuse esimees prof Helle Metslang Eesti Kirjandusmuuseumi direktorile Janika Kronbergile üle kampaanias „Kroon eesti keelele!” osalenud õpilaste allkirjad.

III. Kirjastamine

Trükkis on 2006. aastal ilmunud:

- Emakeele Seltsi aastaraamat 51 (2005). Peatoimetaja Mati Erelt, tegevtoimetaja Maria-Maren Sepper. Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Selts. Tallinn 2006. 344 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 1, 80 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 2, 88 lk.

Emakeele Seltsi aastaraamatus 51 (2005) ilmusid peale lingvistikaartiklite veel Ferdinand Johann Wiedemanni 200. ja Paul Ariste 100. juubeliaastale pühendatud artiklid ülevaadete rubriigis.

Emakeele Selts jätkas projekti, mille eesmärk on Wiedemanni „Grammatik der Ehstnischen Sprache” (1875) faksiimile (ilmus 2005. a) ja kommenteeritud tõlke avaldamine kahe köitena. Wiedemanni grammatikat tõlgib ja kommenteerib seltsi liige Heli Laanekask ning seltsi eesmärk on see avaldada 2007. a lõpus.

IV. Raamatukogu

Emakeele Seltsi raamatukogu täienes 2006. aastal 93 trükisega, mis on saadud vahetuse, annetuse ja ostu teel. Raamatukogus on arvel 5828 inventeeritud trükist.

2006. aastal jätkati raamatukogu elektroonilise kataloogi koostamist. Raamatukogu hoiab ja juhatab Helju Kaal.

V. Keeleainestiku kogumine

2006. aastal keeleainestiku kogumise võistlust ei toimunud ega laekunud keeleainest ka Emakeele Seltsi korrespondentidelt.

VI. Toimkonnad

Aastakoosolekul valis üldkoosolek senise keeleteoimkonna vanema Tiit-Rein Viitso volituste lõppemise tõttu juhatuse ettepanekul Peeter Pälli uueks keeleteoimkonna vanemaks. Keeleteoimkonda kuuluvad Tiiu Ereli, Külli Habicht, Reet Kasik, Krista Kerge, Katrin Kern, Einar Kraut, Urve Pirso, Maire Raadik ja Tiit-Rein Viitso.

Emakeele Seltsi keeleteoimkond pidas 2006. aastal kolm koosolekut. Arutati parandusi ÕS 2006 kohanimevalimikus ning abisõnade algustähte nimedes, viimase arutelu jätkub. Septembris 2006 võttis valitsus vastu uue määruse kirjakeele normi kehtestamise korra kohta, milles keeleteoimkonnale on antud senisest tähtsam roll normi kujundamises. Seetõttu algatas keeleteoimkond ka oma kodukorra ja Emakeele Seltsi põhikirja täiendamise arutelu. 16. oktoobri koosolekul kiitis toimkond valitsuse määrusele tuginedes heaks Mati Ereli koostatud lause õigekeelsuse käsiraamatu, raamatu retsensendid olid Helle Metslang ja Urve Pirso.

Murdetoimkond pole 2006. aastal koos käinud.

VII. Annetused

2006. aastal tegi Emakeele Seltsile annetuse Ene Sepp.

VIII. Liikmeskond

Emakeele Seltsi kuulub seisuga 31. detsember 2006 333 tegevliiget ja üksteist auliiget: Eeva Ahven, Paul Alvre, Meinhard Laks, Eduard Leppik, Mari Must, Valdek Pall, Juhan Peegel, Huno Rätsep, Ülo Tedre, Helmi Neetar ja Uno Liivaku.

Tegevusaasta jooksul võeti vastu neli uut tegevliiget: Silvi Nemvalts, Tuuli Rehema, Helju Vals, Marit Vesiaid.

Surma läbi lahkus 2006. aastal viis liiget: Ülo Kurvits († 16.02.06), Voldemar Miller († 26.04.06), Aarne Vinkel († 11.06.06), Elina Öpik († 20.07.06) ja Rudolf Karelson († 25.09.06).

IX. Juhatus

Aastakoosolekul 27. märtsil valiti järgmiseks neljaks aastaks Emakeele Seltsi juhatusse Helle Metslang – esimees, Karl Pajusalu – abiesimees, Jüri Viikberg – abiesimees; liikmed: Mati Ereht, Asta Õim, Annika Kilgi ja Pire Teras.

Seltsi juhatus käis 2006. aastal koos seitse korda. Juhatuses töötasid üldkoosoleku nõusolekul osa Jüri Valge (pärast uue juhatuses valimist märtsis), Pire Teras, Annika Kilgi (enne uue juhatuses valimist kuni märtsini), ühel korral Tõnu Tender.

X. Töötajad

Teadussekretärina töötas kuni 31. augustini Maria-Maren Sepper, alates 1. oktoobrist on selles ametis Terje Potter. Raamatukogu juhatajana töötab Helju Kaal ning raamatupidajana töövõtulepingu alusel Tiia Vajak.

XI. Üldiseloostus

Emakeele Seltsi tegevusaasta on olnud ettevõtmisterohke. Nimetatagu siin kahe konverentsi korraldamist, keeleajakirja ja aastaraamatu väljaandmist, ettekandekoosolekuid. 2006. aastal peeti Emakeele Seltsi üritustel 60 ettekannet. Esiletõstmist väärib väliskeelepäevade korraldamise ning Wiedemanni keelepäeva jätkumine, mil auhind ise on arenenud riiklikuks, samuti õpilaste algatus toetada Wiedemanni fondi, mille asutamisleping ütleb: „Wiedemanni Fondi eesmärk on toetada eesti keele õpet ja rahvuslikku kasvatust.” Õpilaste huvi eesti keele vastu näitab ka osalemine Emakeele Seltsi nooruurijate konverentsil.

Seltsi juhatuses liikmed Helle Metslang, Mati Ereht, Jüri Viikberg on jätkuvalt osalenud Eesti keelenõukogu töös. 2006. aastast esindab Emakeele Seltsi juhatus Eesti Keele Instituudi teadusnõukogus Helle Metslang.

Rahaliselt oli 2006. aasta Emakeele Seltsile soodne. Teaduste Akadeemia tegevustoetusele lisandus haridus- ja teadusministeeriumi toetus ESA ja OK väljaandmiseks ning väliskeelepäevade korraldamiseks. Publitseerimist on toetanud ka kultuuriministeerium.

MARIA-MAREN SEPPER

2006. AASTAL EMAKEELE SELTSI ÜRITUSTEL PEETUD ETTEKANDED

1. Arust, Evelin – Käändekasutuse lihtsustamine eesti keeles. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
2. Bakhoff, Liisi; Klaus, Anneliis; Lindström, Liina; Mets, Mari; Pajusalu, Karl; Uibokand, Kristel; Velsker, Eva – Ainsuse 1. pöörde vormidest murdekorpus. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
3. Erelt, Mati – Eesti keele süntaks pärast EKG-d. Aastakoosolekul Tallinnas 27. märtsil.
- 4.–5. Erelt, Mati – Nihkeid eesti lauseehituses. Eesti keele päeval Uppsalas 23. septembril ja Göteborgis 24. septembril.
6. Holmann, Liivi – Eesti viipekeelest ja viipekeele tõlkidest. Kõnekoosolekul Tallinnas 23. oktoobril.
7. Hurтта, Heikki – Murdegrammatika ainestikest Soomes. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
8. Hussar, Annika – Eesnimed sajandivahetuse Eestis. Eesti keele päeval Riias 3. detsembril.
9. Hutukka, Sirpa – Deontiline modaalsus Eesti naisteajakirjade armastuseemalistes kirjutistes – kahe ajajärgu võrdlusjooni. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
10. Kalmet, Liis – Viljandi Maagümnaasiumi õpilaste ja meedia võõrapärane keelekasutus. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
11. Kask, Külliki – Eesti keel eesti koolis: õpetaja vaatenurk. XXXIX J. V. Veski päeval Tartus 27. juunil.
12. Kerge, Krista – Emakeel koolis: kelle mure? XXXIX J. V. Veski päeval Tartus 27. juunil.
– Klaus, Anneliis – vt Bakhoff, Liisi.
13. Konnapere, Merilin – Kuidas kirjutada selget teksti? ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
14. Kulakov, Dmitri – Aspekt vene ja eesti keeles. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.

15. Kuldnokk, Karen – Põhjusi eesti keele õppimiseks ja raskusi keele õppimisel. Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
16. Kün, Elviira – Mitte-eestlastest noorte etniline ja keeleline identiteet. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
17. Labi, Kanni – Laul keeles ja keel laulus. Kõnekoosolekul Tallinnas 18. detsembril.
18. Labotkin, Eva – Kõnekeelsed linnakohanimed ja nende uurimine. Kõnekoosolekul Tallinnas 18. detsembril.
19. Laever, Kaisa – Kultuurimõjusid eesti kirjakeeles. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
20. Laht, Mari-Vivian – Tuletised eesti keele uuemas sõnavaras. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
21. Laiapea, Vahur – Tummfilm kurdist tüdrukust koos kommentaaridega. Kõnekoosolekul Tallinnas 23. oktoobril.
22. Launonen, Paula – Eesti naisteajakirjades representeeruv materialistlik maailm. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
- 23.–24. Leemets, Tiina – Uuemad inglise laenuid eesti keeles. Eesti keele päeval Uppsalas 23. septembril ja Göteborgis 24. septembril.
25. Lindström, Liina – Eesti murrete korpus ja grammatika uurimise väljavaated. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
– Lindström, Liina – vt Bakhoff, Liisi.
26. Listra, Loore – Eesti keel ja kultuur maailmas, armastusega Eestist. Kõnekoosolekul Tallinnas 20. veebruaril.
27. Luik, Chriss-Evelin – Gümnaasiumilõpetaja emakeeleoskuse kontrollimisest. XXXIX J. V. Veski päeval Tartus 27. juunil.
28. Läll, Kristi; Pilvik, Kirke – Kultuurimõjusid eesti kirjakeeles. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
29. Melin, Tarja – Soome turistid Eesti ajalehtedes tekstianalüüsi seisukohast. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
– Mets, Mari – vt Bakhoff, Liisi.
30. Niit, Ellen – Murdegrammatikast murdeõpikus. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
31. Pajusalu, Karl – Muutumatus ja muutuvast eesti keeles. Eesti keele päeval Riias 3. detsembril.
– Pajusalu, Karl – vt Bakhoff, Liisi.
32. Pedassaar, Kadri – Emotsiooniverbid eesti vanemas kirjakeeles. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.

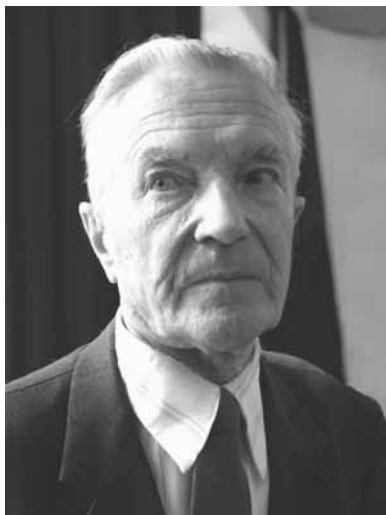
- Pilvik, Kirke – vt Läll, Kristi.
- 33. Pärn, Anton; Reismaa, Marju – Setumaa programmi tutvustamine. Petseri 2. Keskkooli V keelepäeval 23. märtsil.
- 34. Qyvind, Rangøy – Eesti ja norra keele fonoloogilised aktsendid. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
- 35.–36. Raag, Raimo – Andrus Saareste eesti keele mõistelise sõnaraamatu saamisluhu ja koht eesti sõnaraamatute seas. Eesti keele päeval Uppsalas 23. septembril ja Göteborgis 24. septembril.
  - Reismaa, Marja – vt Pärn, Anton.
- 37. Rosenberg, Tiit – Peterburi eesti patrioodid. Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
- 38. Rõigas, Maia – Eesti keele õpetajate ettevalmistus Tartu ülikoolis. XXXIX J. V. Veski päeval Tartus 27. juunil.
- 39. Salveste, Nele – Eesti keele normitud välted ja nende tegelik häälendus. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
- 40.–41. Sepper, Maria-Maren – Emakeele Seltsi 86. tegevusaasta (2005). Aastakoosolekul Tallinnas 27. märtsil ja Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
- 42. Simenson, Kristi – Keelevigadest lastekirjanduse tõlkimisel. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
- 43. Sutrop, Urmas – Viipekeele juriidilisest poolest. Kõnekoosolekul Tallinnas 23. oktoobril.
- 44. Taremaa, Piia – Liikumine ja liigutamine. ESi üliõpilaskonverentsil Tartus 29. septembril.
- 45. Tender, Tõnu – Mida rohkem, seda uhkem. Keeleoskusest ja selle mõõtmisest. Petseri 2. Keskkooli V keelepäeval 23. märtsil.
- 46. Tirkkonen, Mari-Epp – Murdegrammatika tekstiköites. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
- 47. Tomusk, Ilmar – Probleemidest keeeseaduse tõlgendamisel ja rakendamisel. Kõnekoosolekul Tallinnas 20. veebruaril.
  - Uiboaed, Kristel – vt Bakhoff, Liisi.
- 48. Valge, Jüri – Emakeele Seltsi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi väliskeelepäevad. Kõnekoosolekul Tallinnas 20. veebruaril.
- 49. Valge, Jüri – Eesti keele arendamine 2004–2006. Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
- 50.–51. Valge, Jüri – Kaks aastat kavakindlat keelearendust. Eesti keele päeval Uppsalas 23. septembril ja Göteborgis 24. septembril.

52. Valge, Jüri – Muutuv keel. Riia eesti keskkoolis 2. detsembril.
53. Valge, Jüri – Kaks aastat kavajärgset keelearnendust. Eesti keele päeval Riias 3. detsembril.
54. Velsker, Eva – Kuidas rääkida ajast: *üks päev ja igal öösel*. Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
– Velsker, Eva – vt Bakhoff, Liisi.
55. Velsker, Mart – Eesti kirjandus XXI sajandil. Peterburi VI eesti keele päeval 1. aprillil.
- 56.–57. Viikberg, Jüri – Kas Saareste jälg sammaldub? Eesti keele päeval Uppsalas 23. septembril ja Göteborgis 24. septembril.
58. Viikberg, Jüri – Murdesõbralik Pent Nurmekund. ESi murdegrammatika päeval Tartus 27. novembril.
59. Viitso, Tiit-Rein – Eesti, Liivi ja muud. Eesti keele päeval Riias 3. detsembril.
60. Õim, Katre – Püsiühendid eesti keeles ja foklooris. Kõnekoosolekul Tallinnas 18. detsembril.

HELJU KAAL

2006. AASTAL MANALATEELE LÄINUD EMAKEELE SELTSI LIIKMED

16. 02. 06. Ülo Kurvits
26. 04. 06. Voldemar Miller
11. 06. 06. Aarne Vinkel
20. 07. 06. Elina Öpik
25. 09. 06. Rudolf Karelson

IN MEMORIAM
RUDOLF KARELSON

6. VIII 1929 – 25. IX 2006

Rudolf Karelson oli Pärnumaa mees. Pärast sealseid alusõpinguid õppis ta Tartu ülikoolis eesti filoloogiat, kitsama alana soome-ugri keeli. Sealsamas tegi ta läbi aspirantuuri Paul Ariste juhendusel ja kaitses 1959. a väitekirja „Sidesõnad läänemeresoome keeltes”, kus on analüüsitud nii nende etümoloogiat kui ka funktsioone lauses. Alates 1970. aastatest lisandusid uurimistemaatikasse kaassõnad ning sõnavara ja grammatika seosed jäid ta huviorbiiti järgnevatelgi kümnenditel.

R. Karelson töötas paar aastat (1957–1960) ajakirja Keel ja Kirjandus toimetuses ning Tartu ülikooli aspirantuuri osakonna juhataja ja soome keele õpetajana. 1961. aastast alates sai tema töökohaks 45 aastaks Keele ja Kirjanduse Instituut, praegune Eesti Keele Instituut. Ernst Nurm oli sõnaraamatute sektori juhatajana käima pannud hiigeltöö – „Eesti kirjakeele

seletussõnaraamatu” tegemise. Eeskuju pärines ühelt poolt suurtest vene sõnaraamatutest, teiselt poolt soomlaste teosest „Nykysuomen sanakirja”. R. Karelson pühendus sellele tööle täielikult, tehes kaasa kõik tööetapid: materjali sedeldamise, koostamisjuhendi ja proovivihu kirjutamise, käsikirja koostamise ja toimetamise, sõnaraamatu sisu ja probleemide avalikkusele tutvustamise. Ta oli teadlik sõnaraamatutöö matvast survest ja selle tagajärge, üldistavast uurimisest loobumist, mõnegi kolleegi peal näinud, aga püüdis sellest ise üle olla: kirjutas leksikograafia üldprobleemidest, seletussõnaraamatu tüübist võrreldes muude sõnaraamatutega, grammatika esitusest seletussõnaraamatus, murdesõnavara pakkumisest kirjakeele sõnaraamatus, esitas lugejaile omapäraste sõnade elulugusid. Kiindumus soome-ugri rahvastesse ja keeltesse pani ta huvituma teiste rahvaste keeltest ka mujal maailmas. 1980. aastate esimesel poolel, kui olime suuresti infosulus ja Interneti-aeg veel saabumata, jõudis ta oma kirjutistega suahiili keeleni ja Okeaaniasse välja, kild-killult kõikjalt andmeid hankides.

R. Karelson oli Emakeele Seltsi tegutseja liige: esines seltsi kõnekoosolekutel ja oli seal alati kohal aktiivse kuulajana, kirjutas artikleid aastaraamatusse ja kahte kogumikku „Kirjakeel” (1983 ja 1985), pidas rohkesti ettekandeid keelepäevadel kõikjal Eestis.

1993. a austati R. Karelsoni tööd F. J. Wiedemanni keeleauhinnaga. Seda autasu hindas ta kõrgelt ja aitas hiljem palju kaasa iga-aastaste auhinnaürituste korraldamisele Väike-Maarjas.

Oleme Rudolf Karelsonile tänulikud tema südamega tehtud elutöö ja pühendumuse eest eesti keelele. Kasutame tema töid tihti ja meenutame teda kui tagasihoidlikku, kindlameelsete seisukohtadega, kuid kolleegide vastu leebelt heatahtlikku inimest.

TIIU ERELT

EMAKEELE SELTSI JUUBILARID 2006. AASTAL

JAANUARIS:	03.01.	Paul Alvre	85
	14.01.	Mari Tarand	65
	17.01.	Marju Märtson	70
VEEBRUARIS:	01.02.	Voldemar Miller	95
	06.02.	Taima Kiisverk	60
	10.02.	Gea Troska	80
	15.02.	Benita Brambat	85
MÄRTSIS:	05.03.	Marta Raisma	80
	09.03.	Anu-Reet Hausenberg	65
	12.03.	Mati Erelt	65
	16.03.	Madis Paide	60
	17.03.	Priit Järve	65
	18.03.	Kalli-Merike Karise	70
APRILLIS:	11.04.	Hille Pajupuu	50
	21.04.	Katalin Mokány	65
MAIS:	05.05.	Merle Leppik	70
	05.05.	Udo Uibo	50
	05.05.	Reet Kasik	60
	05.05.	Heinike Heinsoo	50
	07.05.	Rutt Hinrikus	60
	20.05.	Uno Liivaku	80
	27.05.	Leena Kiivit	70
JUUNIS:	02.06.	Arvi Leosk	65
	03.06.	Peep Leppik	65

	04.06.	Ain Kaalep	80
	05.06.	Helgi Vihma	75
	07.06.	Urmas Sutrop	50
	16.06.	Sirje Ootsing	65
JUULIS:	01.07.	Tiina Halling	50
	13.07.	Helle Leemets	70
	14.07.	Toomas Tamla	55
	15.07.	Vilma Metstak	80
	23.07.	Ago Künnap	65
AUGUSTIS:	10.08.	Eino Koponen	50
	14.08.	Ene Sepp	60
	29.08.	Anu Haak	65
SEPTEMBRIS:	21.09.	Helju Nigols	80
	30.09.	Tiit Maksim	65
OKTOOBRIS:	02.10.	Viive Kingo	75
	02.10.	Paul Hagu	60
	17.10.	Einar Kraut	60
	17.10.	Rein Veidemann	60
	20.10.	Tiia Valdre	50
	28.10.	August Eelmäe	75
NOVEMBRIS:	01.11.	Marje Joalaid	60
	08.11.	Ele Süvalep	55
	20.11.	Leonhard Uuspõld	85
DETSEMBRIS:	01.12.	Salme Rajamets	80
	04.12.	Silvia Laul	75
	26.12.	Helga Laanpere	75

UNO LIIVAKU 80

Uno Liivaku, teenekas tõlkija, toimetaja, raamatuloolane ning keelehooldaja, on saanud 80aastaseks. Ta on sündinud 1926. aastal Viljandimaal Õisu vallas. 1940. aastal lõpetas ta Tallinna 18. algkooli, 1943 Tallinna Poeglaste Kaubanduskooli, kolm aastat hiljem Tallinna 9. Keskkooli. 1946–1947 õppis U. Liivaku TPI majandusteaduskonnas ning 1949–1953 Üleliidulises Rahanduse ja Krediidi Instituudis, mis jäi pooleli.

1947. aastal alustas Uno Liivaku tööd raamatukoguhoidjana Tallinna Rahanduse ja Krediidi Tehnikumis, 1953–1958 oli ta mitmes käitises tööline, 1958–1963 teenis leiba normijana Tallinnas konstrueerimisbüroodes.

Juubilari tõlketegevus sai hoogu 1960. aastatel. 1963–1986 tegutses ta tõlkijana Tallinna tehnikainfotalitustes. Viljaka mehena on ta vahendanud eesti keelde eelkõige saksakeelseid tekste, ent tema käe alt on tulnud näiteks veel vene, soome ja poola keelest tõlgitud teoseid. Liivaku on tõlkinud

nii filmisubtiitreid, anekdoote, aimeraamatuid kui ka ilukirjandust. Tema töö tõttu on meie kultuur rikkam M. Waltari, G. Hauptmanni, S. Zweigi, H. Bölli, L. Feuchtwangeri, H. Hesse, H. Manni, E. M. Remarque'i ja teiste kirjanike eestinduste võrra. Näpunäiteid selle kohta, mida peab arvestama hea tõlge, jagab koos Henno Meristega kirjutatud teos „Kuidas seda tõlkida” (1975).

Raamatuloo uurijana on U. Liivaku kirjutanud faktirikka teose „Eesti raamatu lugu” (1995). Samuti pärineb tema sulest brošüür „Bibliofiilia” (1989).

Juubilar on koostanud oskussõnastikke, nagu „Kellasepatöö oskussõnastik” (1968), „Pesupesemise ja keemilise puhastuse oskussõnastik” (1970) ja „Eesti-soome-inglise-saksa-vene börsisõnastik” (teine autor Uno Mereste, 1994). Liivaku on retsenseerinud „Vene-eesti sõnaraamatu” käsikirja (2. kd 1988, 3. kd 1992, 4. kd 1994).

Tõlkijana on U. Liivaku süvenenud meie emakeele väljendusrikkusesse ning ta on kutsunud teisi keeleteadajaid seda hoidma ja kaitsma. Hea keel ei vaevle pahesõnade küüsis, kõik sõnad peavad tekstis olema õigel kohal. Neid põhimõtteid on kandnud mitmekülgse keelemehe artiklid ja keelehoolderaamatud, kus autor mõistab hukka lohakat keeleteadust, naeruvääristab suure rutuga kirjapandut ning tuletab väsimata meelde eesti keele väljenduspaindlikkust.

Uno Liivaku keeleraamatute sarja tegi 1969. aastal lahti „Kuidas öelda teisiti”, kus on vaatluse all stampkeelendid. Pikemaid arutlusi korrektse keeleteaduse kohta pakub 1972. aastal ilmunud raamat „Kust king keelt pigistab”, millest võib lugeda palju õpetlikke näiteid selle kohta, kuidas vältida stiilikonarusi. Raamatu lõpus on taas ohusõnastik, kus autor hoiatab niisuguste sõnade eest, mille kasutus ei ole täpne või mis on võõrõigused. Selle populaarse teose 2. trükk, milles kogu näitestik on uuendatud, ilmus 1978. aastal.

Nimetatud raamatutes pööras Uno Liivaku palju tähelepanu ajalehekeelele ja ka muudele igapäevatekstidele. Seetõttu on ootuspärane, et ta on juhtinud Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkeseksiooni tööd ning olnud kogumiku „Keelesõnumik” koostaja. Kui 1989. aastal ilmus Asta Öimu „Ajakirjaniku vene-eesti ohusõnastik”, oli selle toimetaja Uno Liivaku.

Peale paljude päevakajaliste ajaleheartiklite on keelemees sõna võtnud ajakirjades Keel ja Kirjandus ning Kultuur ja Elu. Kümnekonnal viimasel aastal on Uno Liivaku ohtralt jaganud õpetusi ajakirjas Õiguskeel, kus ta

on osutanud kirjakeeles tehtavatele vigadele, vaaginud oskuskeelendeid ja õiguskeele korrektsust ning tuletanud lugejatele meelde tõlkimise kuke-aabitsat. Osast kirjutistest on valminud kogumik „Kirjakeel ja kirjasõna” (1999). Samuti on U. Liivaku aidanud kokku seada paljude autorite keelekirjutistel põhineva „Ametniku keelekäsiraamatu” (2000, 2. tr 2003).

2001. aastal ilmunud „Väike soovitusõnastik” esitab peale stampkeelendite ning väära sõnakasutuse näidete ka levinud õigekirja- ja hääldusvigu, kõrvutades halba ja head keelt. Raamatud „Mull” (2000) ja „Mullmull” (2003) koondavad nn valitud sopsatusi eesti meediast – ajalehtedest leitud kohmakaid, sageli kahemõttelisi lauseid ning löike –, mida saadavad koostaja kommentaarid.

Uno Liivakut on tunnustatud 1993. aastal Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhinnaga ning 1994. ja 1996. aastal Friedrich Puksoo auhinnaga. Alates aastast 2005 on Uno Liivaku Emakeele Seltsi auliige.

Erksat meelt ja väsimatut sulge!

ARGO MUND

TEADLANE JA ÕPETAJA

REET KASIK 60

Väärrika sünnipäevani jõudis 2006. aastal Tartu Ülikooli elupõline õppejõud dotsent Reet Kasik. Kolleegid on teda austanud pühendusteosega „Keele ehe”,¹ mille juhatab sisse Mati Ereli kirjutis kolleegi mitmekesisest elutööst; kiriusutluse juubilariga leiab Keelest ja Kirjandusest,² kus tuleb esile tema mitmekülgne, tähelepanelik, asju sügavuti selgeksmõtlev ja huvitav isiksus.

Mida lisada? Mida esile tuua?

Reet Kasik on üks neid teadlasi, kelle töökus ja anne viivad tublide teadustulemusteni. Niisuguseid tulemusi on tal läbi elu.

¹ Keele ehe. Toimetanud Ellen Niit. (= Tartu Ülikooli eesti keele õppetooli toimetised 30.) Tartu, 2006.

² Kiriusutlus Reet Kasikuga. – Keel ja Kirjandus 2006, 5, 401–404.

Tema panust eesti sõnamoodustuse uurimisse märgivad 1973. aasta kandidaadiväitekiri (TÜ, ilmunud 1975 sarjas „Keele modelleerimise probleeme” 5), filoloogiadoktori väitekiri (TÜ 1994), akadeemilise „Eesti keele grammatika” I osa peatükid (EKI, EKSA 1995) ja mitmed muud raamatud (nt „Eesti keele sõnatuletus”, TÜ 1996, 2004). Kõik selle liini tööd ei mahu isegi kogu eesti keele sõnamoodustusuurimise 2002. aasta ülevaateartiklisse³, kus Kasiku artikleid ja raamatuid osutatakse 15. Töö on nimelt jätkunud uute heade kirjutistega (vt nt Keel ja Kirjandus 2006, nr 2, lk 122–134; ESA 51, 2005, lk 21–37; Languages in Development, München: Lincom Press 2003, lk 115–122; Lähivertailuja 11, Turku: TY 2003, lk 9–17 jm).

Väga oluline on Reet Kasiku töö lingvistilise tekstianalüüsi valdkonnas, kus tema toimetamisel on ilmunud sari „Tekstid ja taustad” (eesti keele õppetooli toimetised 23, 26, 28 ja 29, TÜ 2002–2005). Sari kajastab muu hulgas tema korraldatud iga-aastaseid tekstipäevi Tartu Ülikoolis ning lõimib Tartu ja Tallinna autorite töid. Kirjutisi sellest vallast on Kasikul ilmunud paarkümmend. Nende seas paelub autorit ka sotsiolingvistiline aspekt, tekstiliigid keelevariandina ja sotsiaalse mõjutamise atribuutika. Ka tema sõnamoodustusuurimused on tänapäevaselt nihkunud tekstianalüüsi raamistikku.

Mida ehk aga piisavalt ei ole rõhutatud, see on Reet Kasiku staatus õppejõuna ja õpetajana. Ta on õpetanud Eestis ja Soomes ning kirjutanud õpivara mõlemal pool. Keeles ja Kirjanduses on tema sulest regulaarselt ülevaateid värsketest doktoritöödest, kolleegide elutööst ja raamatutest. Ta on organiseerinud keeleüritusi ja toimetanud terve rea oma ülikooli kogumikke ka väljaspool ülalmainitud sarja. Ta on alati olnud oodatud ja nõudlik õppejõud, keda nii eesti keelt kui ka ajakirjandust õppinud meelsasti meenutavad. Ta on otsitud juhendaja, kelle kraadi kaitsnud õpilastest on moodustumas eesti tekstianalüüsi koolkond. Ta on otsitud nõustaja ja lektor nii ajakirjandusväljaannete toimetustes kui ka lugematutes muudes kohtades, iseäranis avaliku sfääri asutustes. Tema rohked artiklid, mis valgustavad ühiskonna keeleasju Sirbis, Õpetajate Lehes, Oma Keeles vm, on ajakohased, üldistavad ja kirja pandud hea sulega.

---

³ Reet Kasik, Silvi Vare, Krista Kerge, Sõnamoodustus. – Eesti keele uurimise analüüs. Koostanud Mati Ereht. (= Emakeele Seltsi aastaraamat 48, 2002.) Tallinn, 2003, 49–62.

Reet Kasiku töö keelekorralduse ja -hooldde heaks ulatub ajakirjanikueriala ammusest stiilikoolitusest tänapäevaste ettepanekuteni vabariiklikus õigekeelsuskomisjonis ja Emakeele Seltsi keeleteoimkonnas – nende õigekeelsuse nõukogude liige ta on jätkuvalt 1979. aastast. Seesama töö ulatub artikliteni, mis suunavad toimetajasilma õigekirja ja lausesõnastuse kitsamast probleemiringist laiemale tekstitasandile ja suunavad jälgima ideoloogilist manipuleerimist, õpetades eestlasi kriitiliselt lugema ja eesti ametnikke suhtlema. Kasiku kuueaastane osalus valitsuse õigusterminoloogia komisjonis on vaid üks osa sellelaadsest märkamatus panusest, mille tulemus on muu hulgas rida artikleid Õiguskeeles. Tema alatine täpne ja tõhus töö kõigi õpikukäsikirjadega üleriigilises eesti keele ja kirjanduse ainenõukogus aitab eesti õpikukultuuri tubli sammu edasi. Tema oskus suhelda ja nõudlik konstruktiivsus on aidanud maandada pingeid ja arutlust edasi viia riigi õppekavamuutuste vallas nii 1994–1996 kui 2006–2007, mil uus õppekava taas on arutlusel. Eesti keele ainekavade õnnestunum gümnaasiumi osa on välja töötatud teiste seas Kasiku nõuande toel. Pikk austusväärne loend – ja vaevalt suudaks see Reet Kasiku tööd ligilähedaseltki hõlmata. Praegu on tal käsil uus ja oodatud raamat „Tekstiõpetus”.

Jääb soovida jõudu kõigis ettevõtmistes, sest eesti kultuur püsib ja areneb just selliste töökate ja sõnakate teadlaste toel ning tänu sellele, et nende ümber koondub alati õpilasi ja järgijaid.

KRISTA KERGE

**EMAKEELE SELTSILE SAADETUD
VÕI KINGITUD KIRJANDUS
2006. AASTAL**

Ajakirjad, kogumikud ja aastaraamatud

Avain. Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti. Helsinki: Kirjallisuudentutkijain Seura. **2005.** 3–4; **2006.** 1, 2, 3.

Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat. 2. Tln: Eesti Keele Sihtasutus, 2006. 326 lk.

Eesti Teadusliku Seltsi Rootsisis aastaraamat. XIII. 2000 – 2003. Stockholm, 2006. 208 lk.

Eesti Teaduste Akadeemia aastaraamat.

III. (30). 1997. Tln, 1998. 209 lk.

XI. (38). 2005. Tln, 2006. 225 lk.

Estonian Academy of Sciences Year Book.

III. (30). 1997. Tln, 1997. 95 lk.

XI. (38). 2005. Tln, 2006. 163 lk.

Estonian Ministry of Foreign Affairs Yearbook. 2005. /Tln, 2006./ 114 lk.

Kansalliskirjasto. Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehti. /Helsinki/ **2005.** 5–6; **2006.** 1, 2, 3–4.

Neuphilologische Mitteilungen. Neuphilologischer Verein in Helsinki. **CVI.** 2005. 2, 3, 4; **CVII.** 2006. 1, 2.

Sananjalka. Suomen Kielen Seuran vuosikirja. **47.** 2005. Turku, 2005. 256 lk.

Studia Fennica. Folkloristica. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. **16.** Narrating, Doing, Experiencing. Nordic Folkloristic Perspectives. Edited by Anniki Kaivola-Bregenhøj, Barbro Klein & Ulf Palmenfelt. /2006./ 187 lk.

Virittäjä. Kotikielen Seuran aikakauslehti. **2005.** 4; **2006.** 1, 2, 3.

Välisministeriumi aastaraamat. 2005. /Tln, 2006./ 159 lk.

Muid väljaandeid

- Eesti keele suhtluslävi.** Koostanud Martin Ehala, Kristi Saarso, Silvi Vare, Jaan Õispuu. Toimetanud Martin Ehala, Suliko Liiv. Kultuurikoostöö Nõukogu. /Strasbourg Cedex, Council of Europe Publishing. 1997./ 295 lk.
- Eestikeelne keskharidus 100.** Konverentsi ettekanded. Tartu, 29. august 2006. 80 lk. (Haridus- ja Teadusministeerium.)
- Eesti murrete sõnaraamat. IV** /köide/. /17. vihik./ Eesti Keele Instituut. Tln /2005/.
- Eesti teaduskeel ja terminoloogia – kuidas edasi?** Eesti Teaduste Akadeemia. Seminari materjalid. 28.02.2006. Tln, 2006. 42 lk.
- Eesti Vabariigi teaduspreemiad. 2003.** Tln, 2003. 109 lk. **2006.** Tln, 2006. 119 lk.
- Eesti-vene sõnaraamat. IV. [r – tipu-]** Tln: Eesti Keele Sihtasutus, 2006. 1054 lk. (Eesti Keele Instituut.)
- Eesti õigekeelsussõnaraamat. ÕS 2006.** Toimetanud Tiiu Erelt. Tln: Eesti Keele Sihtasutus, 2006. 1220 lk. (Eesti Keele Instituut.)
- Erelt, Mati. **Lause õigekeelsus.** Juhatud ja harjutused. Trt, 2006. 183 lk.
- Gyllin, Roger. **Bulgariska, svenska och engelska fågelnamn.** Uppsala: Uppsala Universitet, 2006. 182 lk. (Slaviska specialordlistor 11.)
- Hage, Maaja. **Kõnelema!** Harjutusi suulise väljendusoskuse arendamiseks koos õpetuste ja soovitusetega. Tln: Koolibri, 1994. 192 lk + 16 lk illustratsioone.
- Heikkilä, Elina. **Kuvan ja tekstin välissä.** Kuvateksti uutiskuvan ja lehtijutun elementtinä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, /2006/. 286 lk.
- Heininen, Simo. **Mikael Agricola ja Erasmus Rotterdamilainen.** Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006. 131 lk. (Suomi 192.)
- Höglund, Kirsi. **Estnisk satsföljd och meningsstruktur.** Uppsala, 2006. 265 lk.
- IFUSCO. XXI.** International Finno-Ugric Students Conference. Abstracts. Izhevsk, 2005. 216 lk.
- Kaldma, K. Rebane, E. **Eesti keele õpik VII klassile.** Tln: Valgus, 1982. 113 lk.

- Kansanelämän kuvauksia.** Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006.
69. Kotiapulaiset. Muistoja sadan vuoden ajalta. Toimittanut Minna Kilkki. 319 lk.
70. Heikkinen, Helge. Valkopurjeiden aikaan. 204 lk.
- Keele ehe.** [Reet Kasik 60.] Toim Ellen Niit. Trt, 2006. 248 lk. (TÜ eesti keele õppetooli toimetised. 30.)
- Keel ja arvuti.** Toim Mare Koit, Renate Pajusalu, Haldur Õim. Trt, 2006. 283 lk. (TÜ üldkeeleteaduse õppetooli toimetised. 6.)
- Lause argumentstruktuur.** Toim Pille Penjam. Trt, 2006. 121 lk. (Tartu Ülikooli eesti keele õppetooli preprintid. 2.)
- Lehiste, Ilse jt. **Meadow Mari Prosody.** Tln: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 2005. 142 lk. (Linguistica Uralica. Supplementary Series. Vol. 2.)
- Lihkkun lehkos!** Beiträge zur Finnougristik aus Anlaß des sechzigsten Geburtstages von Hans-Hermann Bartens. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2005. 492 lk. (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica. Band 65.)
- Linguistica Uralica. XI – XX. 1975 – 1984.** Gesamtregister. Tln, 2000. 143 lk.
- Maanso, V.; Ordlik, V.; Rukki, V. **Eesti keele õpik V klassile.** 2. tr. Tln: Valgus, 1976. 160 lk.
- Maanso, V.; Rukki, V. **Eesti keele õpik IV klassile.** Tln: Valgus, 1983. 168 lk.
- Mémoires de la Société Néophilologique de Helsinki.** Helsinki: Société Néophilologique.
- LXVI.** Dialogic Language Use. Dimensions du dialogisme. Dialogischer Sprachgebrauch. Ed. by Irma Taavitsainen, Juhani Härmä & Jarmo Korhonen. 2006. 454 lk.
- LXVII.** Mari Pakkala-Weckström. The Dialogue of Love, Marriage and Maistrie in Chaucer's Canterbury Tales. 2005. 265 lk.
- LXVIII.** Atti del VII congresso degli Italianisti Scandinavi. Helsinki, 3–6 giugno 2004. A cura di Enrico Caravelli ed Elina Suomela-Härmä. 2005. 418 lk.
- Muischnek, Kadri. **Verbi ja noomeni püsiühendid eesti keeles.** Trt: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2006. 200 lk. (Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis. 17.)

- Nirvi, R. E. **Näytteitä inkeriläismurteista**. Helsinki: Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskus, 1981. 90 lk. (Kotimaisten Kielten Tutkimuskeskuksen Julkaisuja. 15.)
- Orav, Heili. **Isikuseomaduste sõnavara semantika eesti keeles**. Trt: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2006. 174 lk. (Dissertationes Linguisticae Universitatis Tartuensis. 6.)
- Pieni kummituskirja**. Tarinoita vuosien takaa. Toimittanut Kati Lampela, kuvittanut Aino Puttonen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006. 187 lk. (Folklore.)
- Pilk peeglisse 2005**. Glance at the Mirror. Tln, 2006. 119 lk. (Eesti Välisministeerium.)
- Praakli, K.; Valgma, J. **Eesti keele õpik VIII klassile**. 9. trükk. Tln: Valgus, 1972. 184 lk.
- Punntila, Matti. **Kieli poskessa**. Vitsit poikineen. 1. painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö, 2005. 295 lk.
- Põldmäe, Jaak. **Abimaterjale poetika kursuse juurde. II**. Trt, 1977. 54 lk.
- Raag, Raimo. **Estniskt basordförråd**. Basic Estonian Vocabulary. I. Uppsala Universitet. Institutionen för moderna språk. /2006./ 45 lk. (FU Läromedel 6.)
- Saareste, Andrus. **Kaunis emakeel**. Vesteid eesti keele elust-olust. Näiteid eesti keelest ja meelest. 1524 – 1958. Tln: Eesti Keele Sihtasutus, 2006. 494 lk. (Eesti Keele Instituut.)
- Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia**. Helsinki.
249. Aleksandr Feoktistov ja Sirkka Saarinen. Mokšamordvan murteet. 2005. 435 lk.
250. Muistoja Liivinrannasta. Liivin kieltä Ruotsista. Kerännyt Julius Mägiste. Suomentanut ja julkaissut Anneli Honko. 2006. 195 lk.
251. Trond Trosterud. Homonymy in the Uralic Two-Argument Agreement Paradigms. 2006. 319 lk.
- Teadusmõte Eestis**. Täppisteadused. Tln, 2006. 244 lk. (Eesti Teaduste Akadeemia.)
- Tietolipas**. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 2006.
200. Tom Sjöblom. Tietäjiä, pappeja ja samaaneja. 240 lk.
210. Arjen asiointia. Keskusteluja Kelan tiskin äärellä. Toimittaneet Marja-Leena Sorjonen ja Liisa Raevaara. 318 lk.

211. Etiikkaa ihmistieteille. Toimittaneet Jaana Hallamaa, Veikko Launis, Salla Lötjönen ja Irma Sorvali. 426 lk.
212. Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla. Toimittanut Tuomas Martikainen. 306 lk.
213. Genre – tekstilaji. Toimittaneet Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin. 358 lk.
214. Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä. Toimittaneet Outi Fingerroos, Riina Haanpää, Anne Heimo ja Ulla-Maija Pettonen. 302 lk.
- Wiedemanni keeleauhind 2006.** Laureaat Heldur Niit. Kandidaadid Mati Ereht, Helmi Neetar, Raimo Raag, Mari Tarand. – Artiklid ajalehtedest Õpetajate Leht ja Postimees. Koostanud Jüri Valge, Eveli Evestus, Urve Koger. 13 lk.
- Wiik, Kalevi. **Miksei *munoja* vaikka *kanoja*?** Kantasuomen toisen tavun a+i-Diftongin a:n kahtalaisen kehittymisen syiden pohdiskelua. 1984. 69 lk. (Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja. 20.)
- Õispuu, Jaan. **Oma mua-lehden bibliograafii 1990 – 2004.** Tln, 2006. 333 lk.
- Прибалтийско-финское языкознание: лингвогеографические исследования.** Петрозаводск. 2005. 141 lk. (Российская академия наук. Карельский научный центр. Институт языка, литературы и истории.)

KOOSTANUD HELJU KAAL

EMAKEELE SELTSI LIIKMETE NIMESTIK

SEISUGA 31.12.2006

AULIHKMED:

Ahven, Eeva (Tallinn)
Alvre, Paul (Tartu)
Laks, Meinhard (Sonda)
Leppik, Eduard (Kadrina)
Liivaku, Uno (Tallinn)
Must, Mari (Tallinn)
Neetar, Helmi (Tallinn)
Pall, Valdek (Tallinn)
Peegel, Juhan (Tartu)
Rätsep, Huno (Tartu)
Tedre, Ülo (Tallinn)

TEGEVLIHKMED:

Adamson , Kai (Tallinn)	Erelt , Pekka (Tallinn)
Adler , Elna (Tallinn)	Erelt , Tiiu (Tallinn)
Admann , Aino (Tallinn)	Ernits , Enn (Tartu)
Ainsaar , Sirje (Saku)	Eslon , Pille (Tallinn)
Alekõrs , Tiina (Tartu)	Haak , Anu (Tallinn)
Allik , Helgi (Kuressaare)	Habicht , Külli (Tartu)
Alver , Jaan (Tallinn)	Hagel , Ellen (Tartu)
Ambus , Ada (Tallinn)	Hagu , Paul (Tartu)
Annus , Endel (Tallinn)	Halling , Tiina (Tartu)
Argus , Reili (Tallinn)	Hausenberg , Anu-Reet (Tallinn)
Brambat , Benita (Tallinn)	Heinsoo , Heinike (Tartu)
Eek , Arvo (Tallinn)	Help , Toomas (Tallinn)
Eelmäe , August (Tallinn)	Hendrikson , Ülle (Tartu)
Eenlaid , Kaja (Tartu)	Henno , Kairit (Tartu)
Erelt , Mati (Tallinn)	Hennoste , Tiit (Tartu)

Hiemäe, Mall (Tartu)
Hinrikus, Rutt (Tartu)
Hint, Mati (Tallinn)
Hussar, Annika (Saku, Harjumaa)
Ilus, Anu (Tallinn)
Iva, Sulev (Tartu)
Jaago, Tiiu (Tartu)
Jaanits, Lembit (Tallinn)
Joalaid, Marje (Tallinn)
Juhkam, Evi (Tallinn)
Jõgi, Aino (Tartu)
Jõulu, Kaleph (Viiratsi, Viljandi-
maa)
Järve, Priit (Tallinn)
Jürgenstein, Lea (Tartu)
Jürman, Hans (Tallinn)
Kaal, Helju (Tallinn)
Kaalep, Ain (Elva)
Kadai, Üllar (Hargla, Valgamaa)
Kaevats, Mall (Tallinn)
Kaivapalu, Annekatrin (Kärdla)
Kalda, Maie (Tallinn)
Kaldamäe, Karin (Tallinn)
Kaljuste, Aino (Tallinn)
Kallasmaa, Marja (Tallinn)
Kals, Aldo (Tartu)
Kalvik, Mari-Liis (Tallinn)
Karise, Kalli-Merike (Tallinn)
Karlep, Karl (Tartu)
Karu, Ellen (Tallinn)
Kasepalu, Aleks (Tartu)
Kasik, Reet (Tartu)
Kask, Ann (Tartu)
Kendla, Mari (Tallinn)
Kerge, Krista (Tallinn)
Kern, Katrin (Tartu)
Keskpaik, Tiiu (Tartu)
Kesküla, Liina (Tallinn)
Kiik, Heino (Tallinn)
Kiin, Aili (Viljandi)
Kiisverk, Taima (Tallinn)
Kiivit, Leena (Laagri, Harjumaa)
Kilgi, Annika (Tallinn)
Kingisepp, Leelo (Tallinn)
Kingisepp, Valve-Liivi (Tartu)
Kingo, Viive (Tartu)
Kippar, Pille (Tallinn)
Klaas, Birute (Tartu)
Klandorf, Aime (Kehtna, Rapla-
maa)
Klaus, Väino (Tallinn)
Kokla, Paul (Tallinn)
Kont, Ilse (Tallinn)
Kraut, Einar (Tallinn)
Krikmann, Arvo (Tartu)
Kristian, Maimo (Tallinn)
Kroll, Reet (Tartu)
Kross (Niit), Ellen (Tallinn)
Kross, Jaan (Tallinn)
Kullus, Valve (Uhe k, Ida-Viru-
maa)
Kurs, Ott (Tartu)
Kuusik, Katrin (Tabasalu, Harju-
maa)
Kuusik, Külli (Tallinn)
Kuutma, Kristin (Tallinn)
Kõiva, Mare (Tartu)
Kõiva, Otilie (Tallinn)
Kärner, Indrek (Tartu)
Käsi, Inge (Kolkja, Tartumaa)
Künnap, Ago (Tartu)
Küüts, Astrid (Laagri, Harjumaa)
Laan, Ilmar (Tallinn)
Laanekask, Heli (Tartu)

Laanpere, Helga (Tallinn)
Lahti, Ilmari (Tallinn)
Langemets, Andres (Tallinn)
Langemets, Margit (Tallinn)
Langsepp, Olaf (Tartu)
Lauk, Epp (Tartu)
Laul, Silvia (Tallinn)
Laur-Kurvits, Lilian (Tallinn)
Leemets, Helle (Tallinn)
Leemets, Tiina (Tallinn)
Leivo, Maeve (Linte k, Põlvamaa)
Leosk, Arvi (Navi, Võrumaa)
Lepajõe, Kersti (Tartu)
Lepasaar, Jane (Tallinn)
Leppik, Merle (Koigu k, Võrumaa)
Leppik, Nansi (Tallinn)
Leppik, Peep (Helme)
Lias, Tiina (Tallinn)
Liiv, Ellen (Tartu)
Liivak, Sander Alfred (Tallinn-Tartu)
Lindström, Liina (Tartu)
Lipasti, Järvi (Tartu)
Lään, Liina (Tartu)
Maanso, Viivi (Tallinn)
Maasik, Aita (Tartu)
Maksim, Tiit (Tallinn)
Malt, Alo (Tartu)
Mereste, Uno (Tallinn)
Meri, Mart (Tallinn)
Mets, Helle (Randvere k, Harjumaa)
Mets, Mari (Põlva)
Metslang, Helle (Tallinn)
Metsmägi, Iris (Tallinn)
Metstak, Vilma (Tallinn)
Mihkels, Andres (Tallinn)
Mihkla, Meelis (Tallinn)
Miljan, Merilin (Tallinn)
Mirov, Ruth (Tallinn)
Muischnek, Kadri (Tartu)
Mund, Argo (Rakvere)
Mäearu, Sirje (Tallinn)
Mäger, Eleonora (Tallinn)
Märtson, Marju (Tallinn)
Nigol, Salme (Tartu)
Nigols, Helju (Tallinn)
Niit, Ellen (Tartu)
Niit, Heldur (Laagri, Harjumaa)
Nilbe, Sirje (Tallinn)
Norvik, Madis (Tallinn)
Norvik, Piret (Tallinn)
Nurk, Anu (Tartu)
Oja, Vilja (Tallinn)
Ojanurme, Tiiu (Tartu)
Olesk, Peeter (Tartu)
Olesk, Sirje (Tartu)
Ollisaar, Martin (Tallinn)
Onga, Mare (Tartu)
Ootsing, Sirje (Tallinn)
Orav, Heili (Tartu)
Orav, Mart (Tartu)
Ots, Heido (Tallinn)
Paabo, Olaf (Tartu)
Paide, Madis (Tartu)
Pajumaa, Elsa (Tallinn)
Pajupuu, Hille (Tallinn)
Pajupuu, Jaan (Tallinn)
Pajusalu, Karl (Tartu)
Pajusalu, Renate (Tartu)
Parbus, Ülo (Tartu)
Parmasto, Erast (Tartu)
Paul, Toomas (Tallinn)

Peebo, Jaak (Elva)
Penjam, Pille (Tartu)
Pent, Sirle (Hageri, Raplamaa)
Peterson, Indrek (Tallinn)
Pihelgas, Kaire (Tallinn)
Piho, Mare (Tartu)
Pino, Veera (Tartu)
Pirso, Urve (Viimsi v, Harjumaa)
Pool, Raili (Tartu)
Potseps, Vaike (Tartu)
Pruuli, Külvi (Tartu)
Punga, Leili (Tartu)
Põllu, Kaljo (Tallinn)
Päll, Peeter (Tallinn)
Raadik, Maire (Tallinn)
Raielo, Juta (Tallinn)
Raisma, Marta (Tartu)
Raitar, Maie (Tartu)
Rajamets, Harald (Tallinn)
Rajamets, Salme (Olustvere,
 Viljandimaa)
Rajando, Helju (Tartu)
Rammo, Sirje (Tartu)
Rannut, Mart (Loo, Harjumaa)
Rannut, Ülle (Loo, Harjumaa)
Ratso, Sirje (Tallinn)
Raud, Maret (Tallinn)
Rehema, Tuuli (Tallinn)
Repän, Nikolai (Tartu)
Ress, Kristel (Tartu)
Riikoja, Elli (Tallinn)
Romet, Anne (Tallinn)
Rooleid, Karin (Tallinn)
Ross, Eevi (Tallinn)
Ross, Jaan (Tallinn)
Ross, Kristiina (Tallinn)
Rõigas, Maia (Tartu)

Rääbis, Andriela (Tartu)
Rüütel, Ingrid (Tartu-Tallinn)
Saar, Edgar (Tartu)
Sahkai, Heete (Tallinn)
Salo, Age (Tartu)
Salo, Monika (Tartu)
Salus, Urve (Laagri, Harjumaa)
Saluäär, Anu (Tallinn)
Salve, Kristi (Tartu)
Sang, Joel (Tallinn)
Sarv, Mari (Tartu)
Sarv, Marju
Sarv, Mikk
Sarv, Õie (Tallinn)
Saukas, Rein (Tartu)
Sedrik, Meeli (Tartu)
Seilenthal, Tõnu (Tartu)
Sepp, Arvi (Lalli k, Raplamaa)
Sepp, Ene (Tallinn)
Sepp, Mare (Tartu)
Sepper, Maria-Maren (Tallinn)
Sooberg, Jüri (Tallinn)
Soosaar, Sven-Erik (Tallinn)
Strandson, Krista (Tähtvere v,
 Tartumaa)
Sutrop, Urmas (Tallinn)
Süvalep, Ele (Tartu)
Zabrodskaja, Anastassia (Kohtla-
 Järve)

Tael, Kaja (Tallinn)
Tamla, Toomas (Tallinn)
Tamm, Kadri (Elva)
Tamm, Vally (Valga)
Tamme, Mari (Tallinn)
Tammo, Eha (Võru)
Tarand, Mari (Tallinn)
Tasa, Rita (Tallinn)

Tavel, Lehte-Mai (Haabneeme, Harjumaa)
Tender, Tõnu (Tartu)
Tenjes, Silvi (Tartu)
Teras, Pire (Põltsamaa–Tartu)
Tiits, Mai (Tallinn)
Tirkkonen, Mari-Epp (Tallinn)
Tomingas, Silva (Saku, Harjumaa)
Tomson, Ülle (Valga)
Toom, Maren (Tallinn)
Toomla, Jaan (Tallinn)
Toomsalu, Ülo (Tallinn)
Tormis, Veljo (Tallinn)
Torop, Peeter (Tartu)
Torp, Marju (Tallinn)
Tóth, Szilárd Tibor (Tartu)
Troska, Gea (Tallinn)
Tõnurist, Igor (Tallinn)
Uibo, Udo (Tallinn)
Uind, Katrin (Tartu)
Undusk, Jaan (Tallinn)
Undusk, Rein (Tallinn)
Uusküla, Mari (Tallinn)
Uuspõld, Ellen (Tartu)
Uuspõld, Leonhard (Tartu)
Vaba, Lembit (Saku, Harjumaa)
Vainik, Ene (Tallinn)
Valdre, Tiia (Tallinn)
Valge, Jüri (Tartu)
Valk, Ülo (Tartu)
Vals, Helju (Tartu)
Vare, Silvi (Tallinn)
Veidemann, Andra (Tallinn–Moskva)
Veidemann, Rein (Tallinn)
Veismann, Ann (Tartu)
Vende, Kullo (Tallinn)
Verschik, Anna (Tallinn)
Vesiaid, Marit (Tallinn)
Veskis, Leidi (Tallinn)
Vettik, Aime (Tabasalu, Harjumaa)
Vider, Kadri (Tartu)
Vihma, Helgi (Tallinn)
Vihman, Mati (Tallinn)
Viikberg, Jüri (Tallinn)
Viires, Ants (Tallinn)
Viitso, Tiit-Rein (Tartu)
Viks, Ülle (Tallinn)
Vilbaste, Marju (Tallinn)
Viluoja, Eha (Tallinn)
Vingissar, Endel (Suure-Jaani, Viljandimaa)
Voll, Piret (Tallinn)
Volmer, Juta (Tartu)
Võlli, Kai (Tallinn)
Väkram, Maia-Ülle (Tallinn)
Vääri, Reet (Tartu)
Õim, Asta (Tallinn)
Õim, Haldur (Tartu)
Õispuu, Jaan (Saue, Harjumaa)

VÄLISLIHKMED

- Aro**, Kari (Turu, Soome Vabariik)
Blokland, Rogier (Holland)
Boiko, Kersti (Riia, Läti Vabariik)
Galkin, Ivan (Joškar-Ola, Marimaa)
Kallio, Jussi (Helsingi, Soome Vabariik)
Karma, Tõnu (Riia, Läti Vabariik)
Keevallik, Leelo (Uppsala, Rootsi Kuningriik)
Koponen, Eino (Helsingi, Soome Vabariik)
Krull, Diana (Stockholm, Rootsi Kuningriik)
Laakso, Johanna (Helsingi, Soome Vabariik)
Laalo, Klaus (Helsingi, Soome Vabariik)
Laukkanen, Kari (Helsingi, Soome Vabariik)
Lehiste, Ilse (Ohio, USA)
Lindström, Irja (Vantaa, Soome Vabariik)
Lähteenkorva, Tauno (Oulu, Soome Vabariik)
Mokány, Katalin (Budapest, Ungari Vabariik)
Mokány, Sándor (Budapest, Ungari Vabariik)
Mürk, Harri (Toronto, Kanada)
Nemvalts, Peep (Uppsala, Rootsi Kuningriik. Tallinn, Eesti Vabariik)
Nemvalts, Silvi (Uppsala, Rootsi Kuningriik. Tallinn, Eesti Vabariik)
Nissilä, Leena (Oulu, Soome Vabariik)
Punttila, Matti (Vantaa, Soome Vabariik)
Raag, Raimo (Uppsala, Rootsi Kuningriik)
Raag, Virve (Uppsala, Rootsi Kuningriik)
Remes, Hannu (Joensuu, Soome Vabariik)
Salasoo, Tiiu-Ann (Roseville, Austraalia Liit)
Steinhardt, Claudia-Maria (Hamburg, Saksamaa Liitvabariik)
Sulkala, Helena (Kempele, Soome Vabariik)
Söderman, Tiina (Helsingi, Soome Vabariik)
Zaitseva, Maria (Petroskoi, Karjala)
Tarakanov, Ivan (Iževsk, Udmurdi Vabariik)
Vassikova, Liidia (Joškar-Ola, Marimaa)
Wiik, Kalevi (Turu, Soome Vabariik)
Winkler, Eberhard (München, Saksamaa Liitvabariik)

LÜHENDID

a) arhiivid, asutused, kogud, väljaanded

ACUT = Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis), Tartu

AI = Ajaloo Instituut

EEW = J. Mägiste, Estnisches etymologisches Wörterbuch, Helsinki, 1982–1983, 2000

EK = Eesti Keel, Tartu

EKI = Eesti Keele Instituut

EKirj = Eesti Kirjandus, Tartu

EKG = Eesti keele grammatika (II – 1993, I – 1995), Tallinn

EKM = Eesti Kirjandusmuuseum

EKMS = A. Saareste, Eesti keele mõisteline sõnaraamat, Stockholm 1958–1979

EKS = Eesti Kirjanduse Selts

EKSS = Eesti kirjakeele seletussõnaraamat, 1988–, Tallinn

EMS = Eesti murrete sõnaraamat, 1994–, Tallinn

ERA = Eesti Rahvaluule Arhiiv

ES = Emakeele Selts

ES KS = Emakeele Seltsi murdekorrespondentide sõnavarakogu (1940–1999) eesti murdearhiivis

ES KT = Emakeele Seltsi murdekorrespondentide tekstid (1941–2000) eesti murdearhiivis

ES MT = Emakeele Seltsi murdetekstide kogu (1923–1991) eesti murdearhiivis

ESA = Emakeele Seltsi aastaraamat, Tallinn-Tartu

EST = Emakeele Seltsi toimetised, Tallinn

EÕS = Eesti õigekeelsuse-sõnaraamat, Tartu 1925–1937

EV = Eesti vanasõnad (I – 1980, II – 1983), Tallinn

FU = Fenno-ugristica, Tartu

FUF = Finnisch-Ugrische Forschungen, Helsinki

Km = Kodumurre, Tallinn

KK = Keel ja Kirjandus, Tallinn

KKI = Keele ja Kirjanduse Instituut

KKIU = Keele ja Kirjanduse Instituudi uurimused, Tallinn

KM = ENSV TA F. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum
KM KO = Kirjandusmuuseumi käsikirjade osakond
KM RO = Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakond
KSVK = Kalevalaseuran vuosikirja, Helsinki
LSFU = Lexica Societatis Fenno-Ugricae, Helsinki
LU = Linguistica Uralica, Tallinn
RAKA = ENSV Riiklik Ajaloo Keskarhiiv (praegu Eesti Ajalooarhiiv)
SKES = Suomen kielen etymologinen sanakirja, Helsinki 1955–1981
SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
SKST = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, Helsinki
SMS = Suomen murteiden sanakirja, Helsinki
SSA = Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja, Helsinki 1992–2000
SUS = Suomalais-Ugrilainen Seura
SUSA = Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikauskirja, Helsinki
SUST = Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia, Helsinki
СФУ = Советское финно-угроведение, Таллинн
TA = Eesti Teaduste Akadeemia
TLÜ = Tallinna Ülikool
TPÜ = Tallinna Pedagoogikaülikool
TRÜ = Tartu Riiklik Ülikool
TÜ = Tartu Ülikool
UAJb = Ural-altaische Jahrbücher, Wiesbaden
Ujb = Ungarische Jahrbücher, Berlin–Leipzig
VhGEG = Verhandlungen der Gelehrten Estnischen Gesellschaft, Dorpat (Tartu)
VI = Võru Instituut
Vir = Virittäjä, Helsinki
VÕS = E. Muuk, Väike õigekeelsus-sõnaraamat
Wied = F. J. Wiedemann, Ehstnisch-deutsches Wörterbuch
VVS = Ü. Viks, Väike vormisõnastik, Tallinn
ÕES = Õpetatud Eesti Selts
ÕEST = Õpetatud Eesti Seltsi toimetised, Dorpat (Tartu)
ÕS 1999 = Eesti keele sõnaraamat ÕS 1999
ÕS 2006 = Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006

b) keeled, murded, murrakud

Amb = Ambla	bulg = bulgaaria keel
Ann = Anna	e = eesti keel
asks = alamsaksa keel	eL = lõunaeesti murded (~ lõuna-
Aud = Audru	murded)
bsks = baltisaksa keel	Emm = Emmaste

eP = põhjaeesti murded (~ põhjamurded)
er (mdE) = ersa (~ ersamorva) keel
eR = rannikumurre (~ kirderannikumurre)
eRI = rannikumurde idaosa (~ kirderannikumurde idaosa)
germ = germaani keeled
h = handi keel
Hag = Hageri
Han = Hanila
Har = Hargla
Hel = Helme
Hi = Hiiumaa
hisp = hispaania keel
HJn = Harju-Jaani
Hlj = Haljala
Hls = Halliste
holl = hollandi keel
Hää = Häädemeeste
I (ePI) = idamurre
i-e = indoeuroopa keeled
Iis = Iisaku
ingl = inglise keel
is = isuri keel
isAL = isuri keele Alam-Luuga murre
isH = isuri keele Hevaha murre
isO = isuri keele Oredeži murre
isS = isuri keele Soikola murre
it = itaalia keel
Jaa = Jaani
JJn = Järva-Jaani
JMd = Järva-Madise
Juu = Juuru
Jõe = Jõelähtme
Jõh = Jõhvi
Jäm = Jämaja
Jür = Jüri
k = komi keel
K (ePK) = keskmurre
Kaa = Kaarma
Kad = Kadrina
Kam = Kambja
kam = kamassi keel
Kan = Kanepi
kasks = keskalamsaksa keel
Kei = Keila
Khk = Kihelkonna
Khn = Kihnu
kholl = keskhollandi keel
Kir = Kirbla
KJn = Kolga-Jaani
Kod = Kodavere
Koe = Koeru
Kos = Kose
kr = kreeka keel
Kra = Kraasna
Krj = Karja
krj = karjala keel
krjA = Aunuse murre (aunusekarjala m)
krjK = Kalinini murre (kalininikarjala m) ~ murrakud
krjL = lõunamurre (lõunakarjala m)
krjLü = Lüüdi murre
krjP = põhjamurre (põhjakarjala m)
Krk = Karksi
Krl = Karula
Kse = Karuse
Ksi = Kursi
Kul = Kullamaa
Kuu = Kuusalu
Kõp = Kõpu
Käi = Käina
Kär = Kärla
küsks = keskülemsaksa keel
L (ePL) = läänemurre
lad = ladina keel
Lai = Laiuse
ld = leedu keel
Lei = Leivu
Lih = Lihula
lms = läänemeresoome keeled
LNg = Lääne-Nigula
lp = lapi keel
lpN = Norra murre (norralapi m)
lt = läti keel

Lut = Lutsi
lv = liivi keel
Lüg = Lügánuse
M (eLM) = Mulgi murre
Mar = Martna
md = mordva keeled
mdE vt er
mdM vt mo
Mih = Mihkli
MMg = Maarja-Magdaleena
mns = mansi keel
mo (mdM) = mokša (~ mokšamordva keel)
mr = mari keel
Muh = Muhu
Mus = Mustjala
Mär = Märjamaa
Nai = Naissaare
Nis = Nissi
Noa = Noarootsi
Nõo = Nõo
Ote = Otepää
ou = obiugri keeled
Pai = Paide
Pal = Palamuse
Pee = Peetri
Pha = Püha
Phl = Pühalepa
Pil = Pilstvere
PJg = Pärnu-Jaagupi
Plt = Põltsamaa
Plv = Põlvla
pm = permi keeled
pr = prantsuse keel
prov = provanssaali keel
Pst = Paistu
Puh = Puhja
Pä = Pärnumaa
Pär = Pärnu
Pöi = Pöide
Rak = Rakvere
Ran = Rannu
Rap = Rapla
Rei = Reigi

Rid = Ridala
Ris = Risti
rts = rootsi keel
Ruh = Ruhnu
Rõn = Rõngu
Rõu = Rõuge
Räp = Rápina
S (ePS) = saarte murre
Sa = Saaremaa
Saa = Saarde
sam = samojeedi keeled
San = Sangaste
Se = Setumaa
Sim = Simuna
SJn = Suure-Jaani
skr = sanskriti keel
sks = saksa keel
sm = soome keel
s-u = soome-ugri keeled
T (eLT) = Tartu murre
Tln = Tallinn
TMr = Tartu-Maarja
Tor = Tori
Trm = Torma
Trt = Tartu
Trv = Tarvastu
Tõs = Tõstamaa
Tür = Türi
udm = udmurdi keel
ug = ugri keeled
ukr = ukraina keel
ung = ungari keel
Urv = Urvaste
uu = uurali keeled
V (eL) = Võru murre
Vai = Vaivara
Var = Varbla
Vas = Vastseliina
vdj = vadja keel
Vi = Virumaa
VId = Võru murde idaosa
Vig = Vigala
Vil = Viljandi
VJg = Viru-Jaagupi

vlg = volga keeled
vlgvn = valgevene keel
Vll = Valjala
VMr = Väike-Maarja
vn = vene keel
VNg = Viru-Nigula
Vor = Vormsi
vpr = vanaprantsuse keel

vprs = vanapreisi keel
vprov = vanaprovanssaali keel
vps = vepsa keel
Võn = Võnnu
Vän = Väandra
vüks = vanaülemsaksa keel
Äks = Äksi